

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

Vzorci odzivnosti v Programu Svit po presejalnih krogih

prim. Tatjana Kofol Bric, Ana Lucija Škrjanec,
dr. Dominika Novak Mlakar

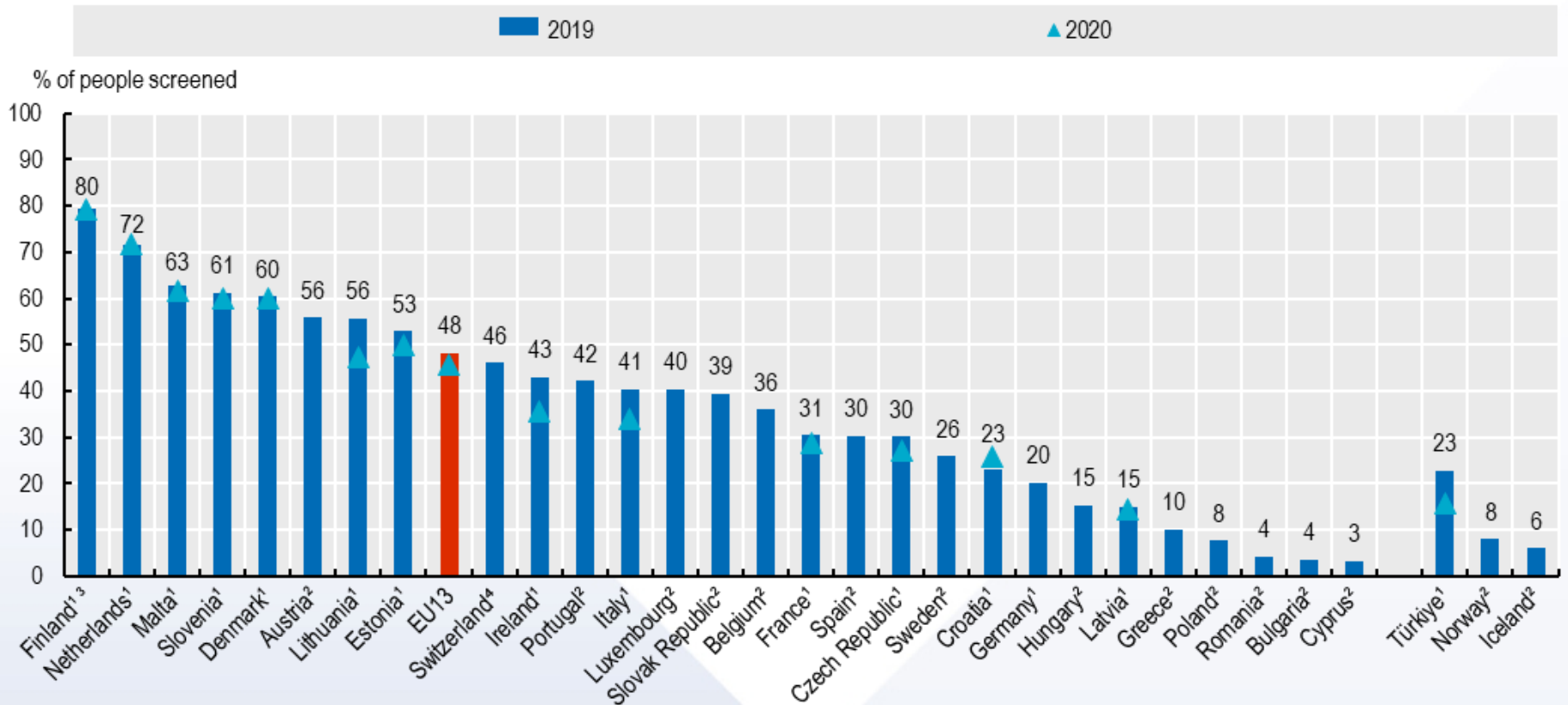
NIJZ

SVITOV DAN, 15. 12. 2022

vsebina

- Kaj želimo sporočati o sodelovanju v Programu Svit?
- Kako redno se vabljeni odzivajo na poslana vabila
- Koliko časa potrebujejo vabljeni, da odgovorijo?
- Koliko časa poteče do kolonoskopije?

Presejanost za raka debelega črevesa in danke v EU

1. Podatki organiziranih programov. 2. Anketa o zdravstvenem varstvu in zavarovanju EU (EHIS) 3. Podatki regionalnih pilotnih projektov. 4. Anketni podatki nacionalnih anket. Starost 50-74 let v dveh letih.

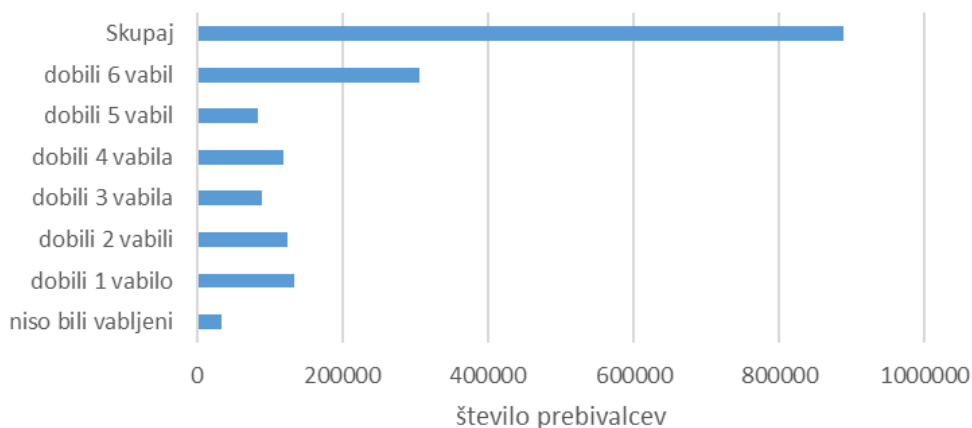
Source: OECD Health at a Glance, Health Statistics 2022 and Eurostat database.

Zaželeno obnašanje

- Idealno bi bilo, da se vsak odzove na vabilo
- 70 % odziv je zaželeni cilj Programa Svit, ki ga ne dosegamo
- Vabljeni se odzove na vsako vabilo, torej vsaki dve leti v starosti 50 do 74 let (17-krat)
- Vabljeni se odzove čimprej
- V okviru zmožnosti zdravstvenega sistema pacient ne odlašaja s kolonoskopijo, če je izvid pozitiven

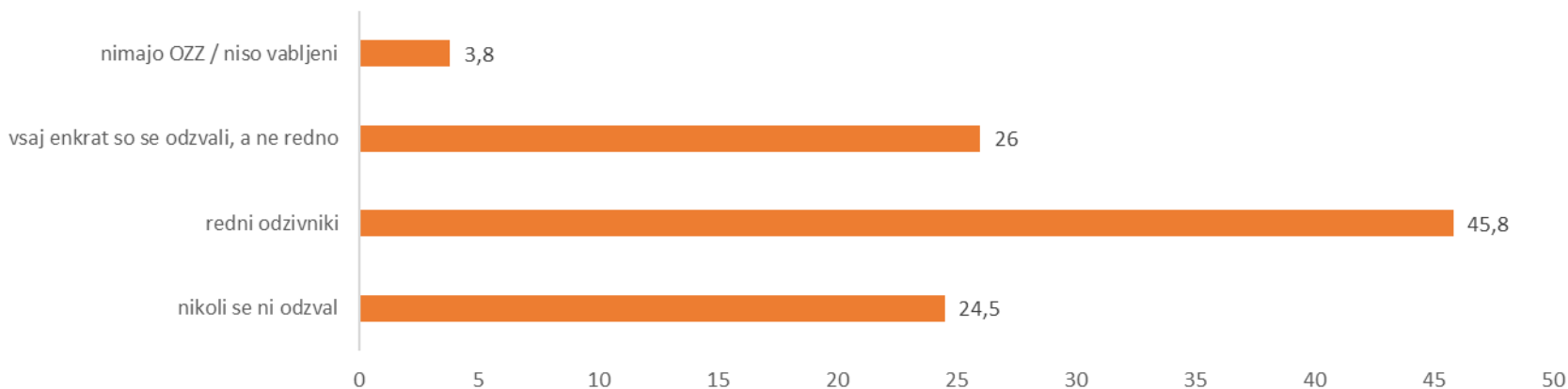
Koliko smo vabili...

Vabljenje oseb iz ciljne populacije v centralnem registru prebivalcev

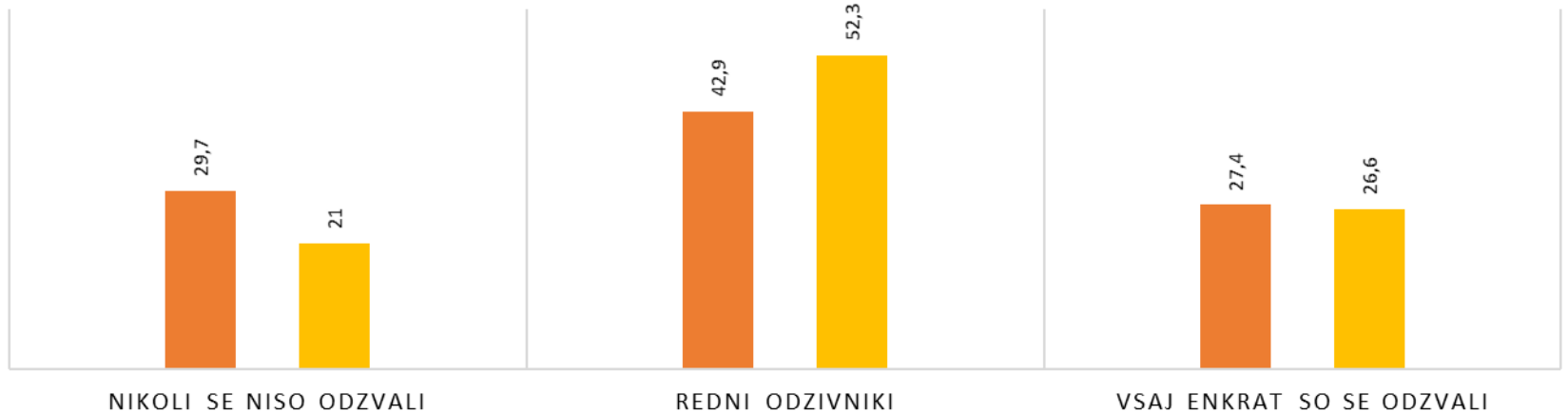
..in se odzivali?

Odzivanje na vabila %

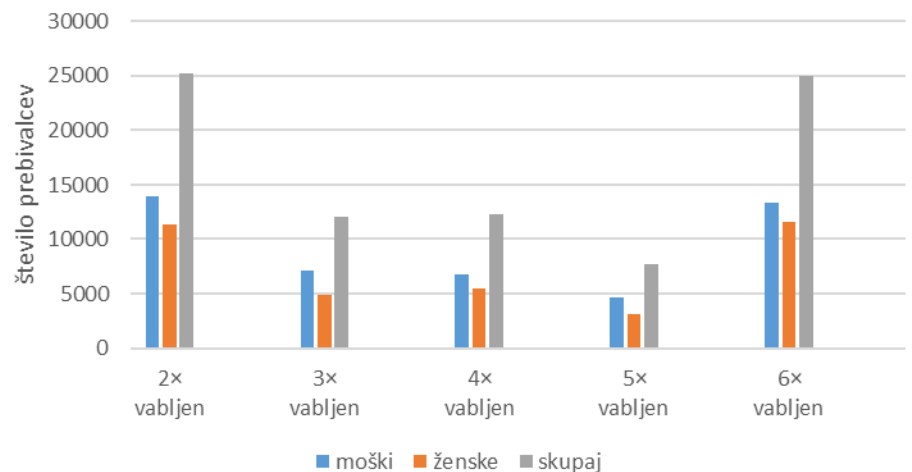
ODZIVANJE GLEDE NA SPOL %

moški ženske

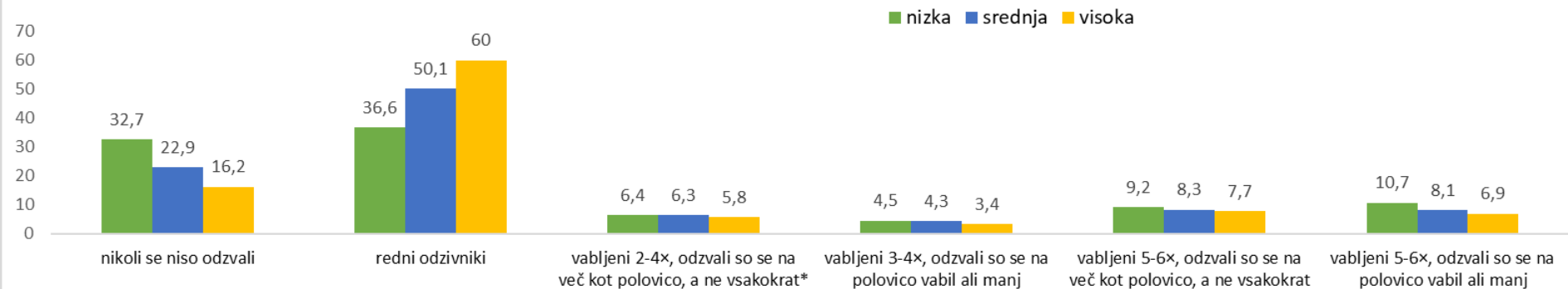

Odzvali so se 1X na več poslanih vabil			
	moški	ženske	skupaj
2x vabljen	13898	11385	25283
	3,1%	2,6%	2,8%
3x vabljen	7100	4899	11999
	1,6%	1,1%	1,4%
4x vabljen	6742	5516	12258
	1,5%	1,3%	1,4%
5x vabljen	4620	3114	7734
	1,0%	0,7%	0,9%
6x vabljen	13355	11615	24970
	3,0%	2,7%	2,8%
Skupaj	45715	36529	82244
	10,1%	8,4%	9,3%

večkrat vabljeni, a le 1X so se odzvali

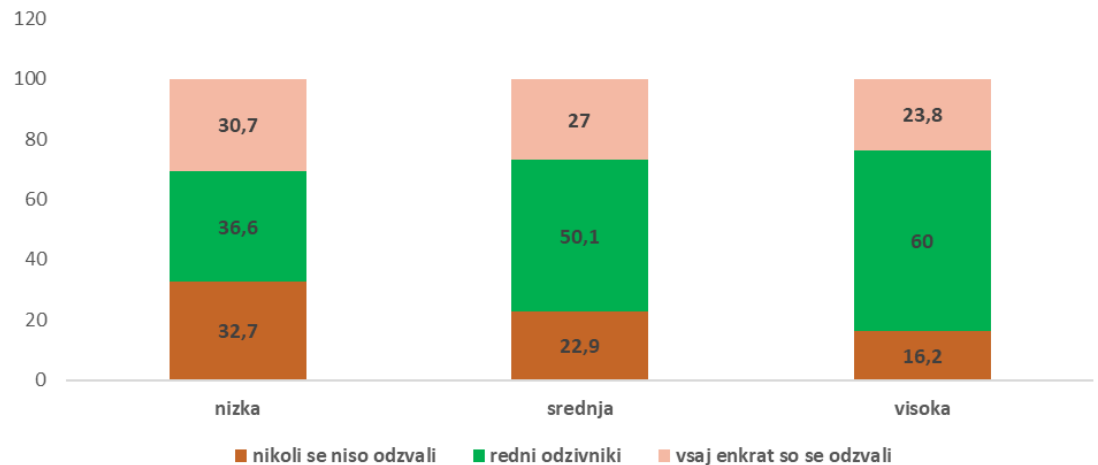

Odzivanje glede na izobrazbo %

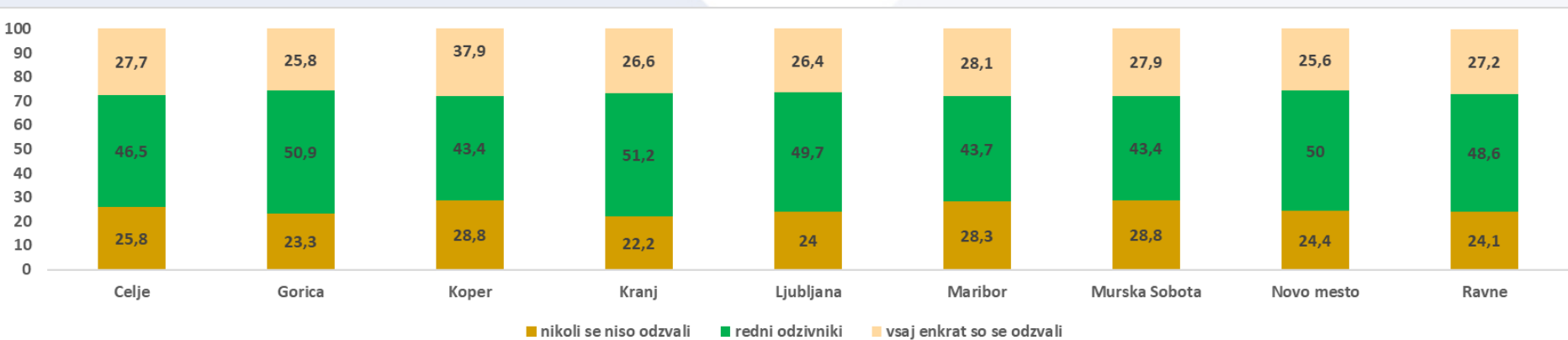
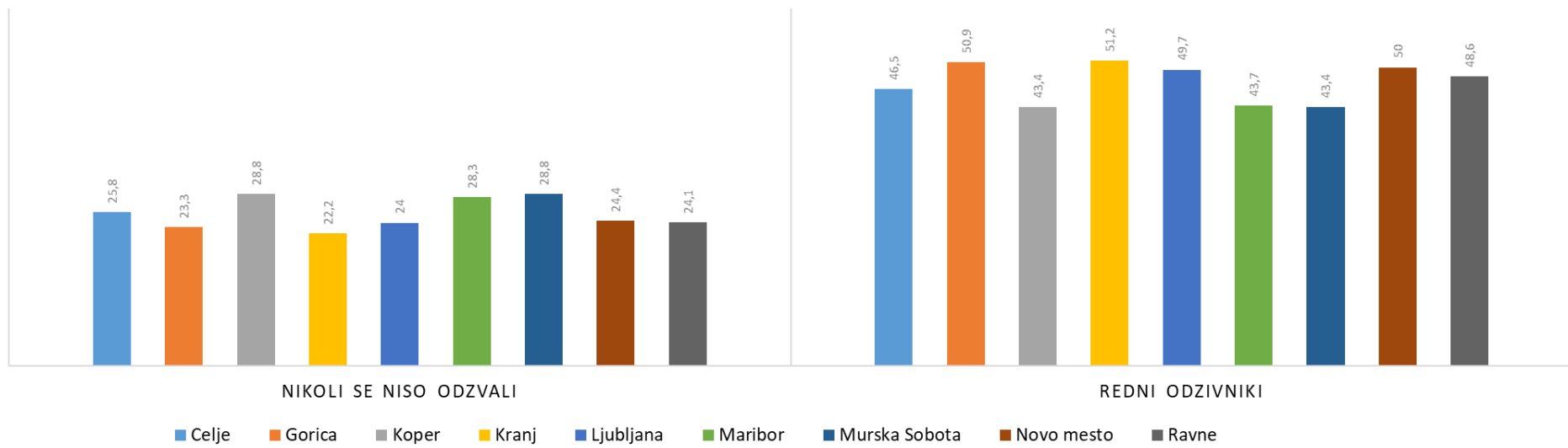

Odzivnost po izobrazbi	nizka	srednja	visoka	Total
nikoli se niso odzvali	77900 31,9%	101751 22,5%	25205 16,0%	204856 24,0%
redni odzivniki	87342 35,8%	222182 49,2%	93155 59,1%	402679 47,2%
nimajo OZZ / niso vabljeni	5654 2,3%	8027 1,8%	2380 1,5%	16061 1,9%
vsi vabljeni	244099	451795	157628	853522

Odzivanje glede na izobrazbo %

ODZIVANJE GLEDE NA ZDRAVSTVENO REGIJO

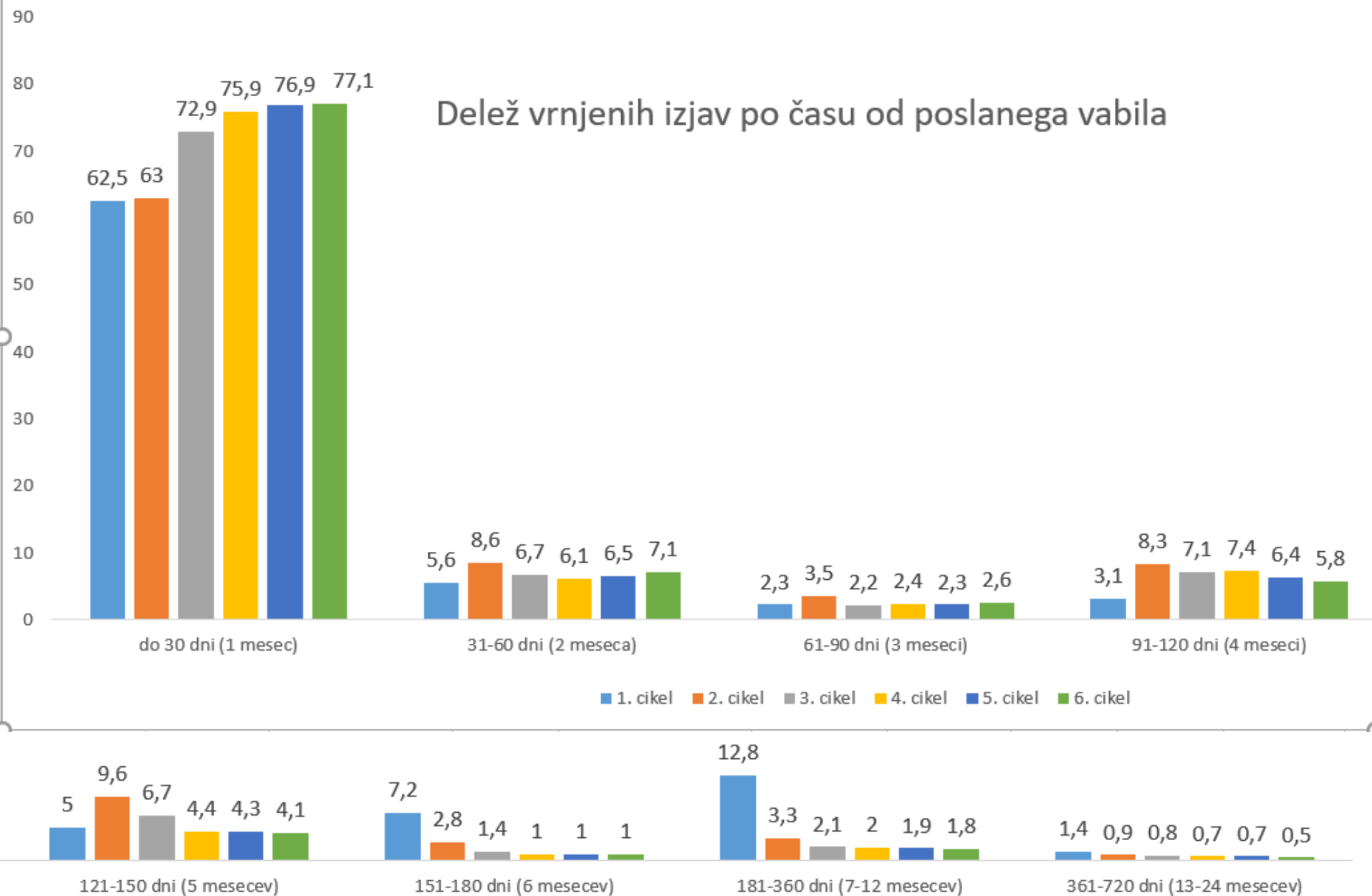
Zanesljivost se povečuje z večkratnim testiranjem

- Pri enem izvedenem testu so FIT testi 80 % občutljivi (senzitivni) za zaznavo raka ter 20-30 % občutljivi za zaznavo napredovalega adenoma. Za povečanje zaznave napredovalih lezij je potrebno večkratno testiranje.
- Osebe, ki se testirajo, morajo razumeti, zakaj je potrebno test ponavljati na dve leti in zakaj je po vsakem pozitivnem testu potrebno opraviti kolonoskopijo.
- ASGE Recommendations on fecal immunochemical testing to screen for colorectal neoplasia: a consensus statement by the US Multi-Society Task Force on colorectal cancer. GIE Volume 85, No. 1 : 2017 Douglas J. Robertson, et al. https://www.asge.org/docs/default-source/education/practice_guidelines/fecal_immunochemical_testing.pdf?sfvrsn=a4d4e851_2

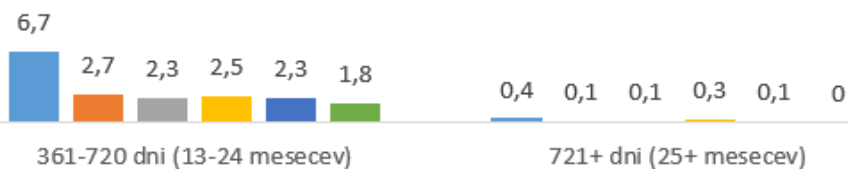
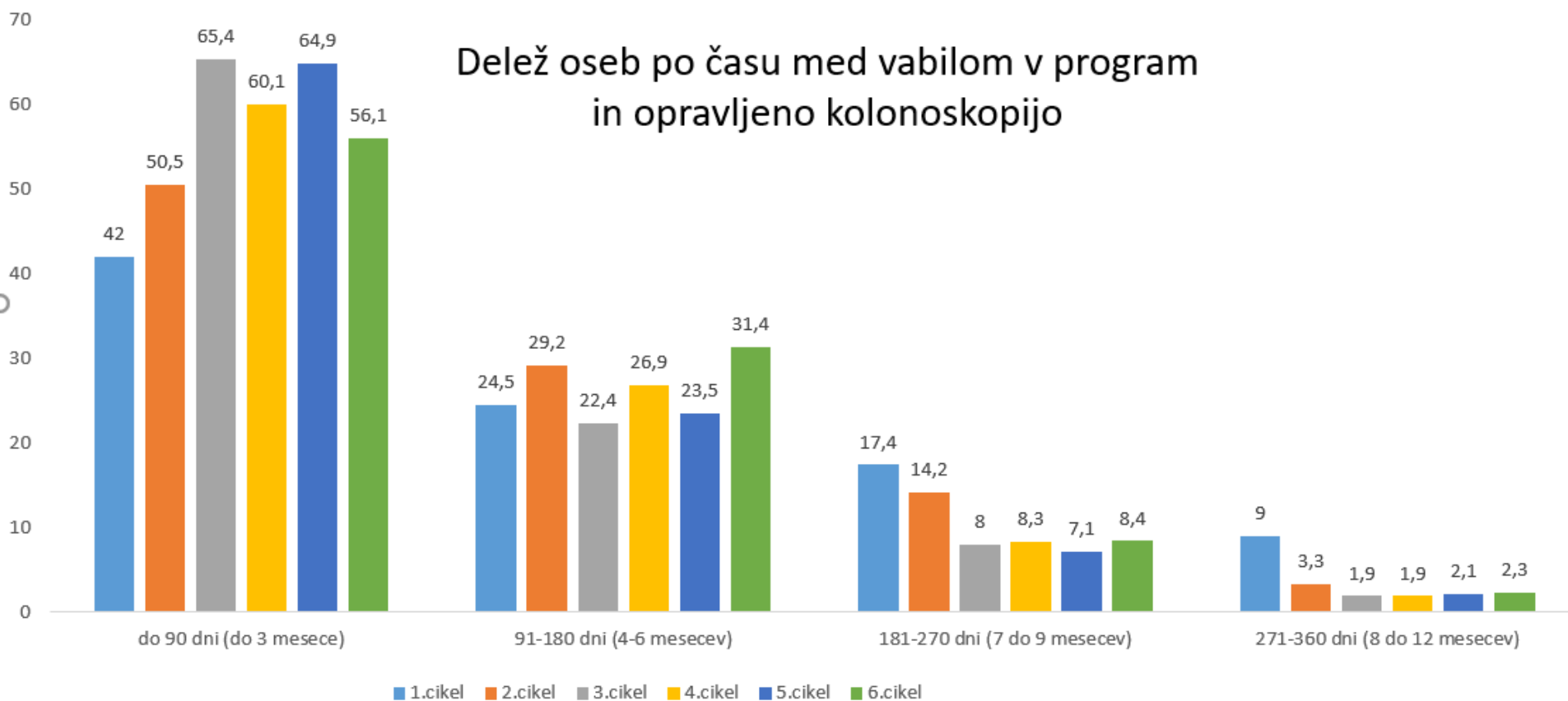
Občutljivost testa v Programu Svit

- V Programu Svit ob enem testiranju analizirano dva vzorca blata na prisotnost krvi
- Uporabljamo imunokemični test, ki je v primerjalnih študijah dosegal največjo občutljivost
- V drugem presejalnem krogu izračunana občutljivost za odkrivanje raka je bila 88,45%, kar je med boljšimi rezultati v literaturi ob enaki mejni vrednosti testa
- Glede na podatke iz studij sklepamo, da z dvema vzorcema povečujemo tudi občutljivost za odkrivanje napredovalih adenomov.
- Novak Mlakar D, et al. Interval cancers after negative immunochemical test compared to screen and non-responders' detected cancers in Slovenian colorectal cancer screening programme. *Radiol Oncol.* 2018; 52(4): 413-421 citirano 14.10.2022]. Dosegljivo na:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6287176/pdf/raon-52-413.pdf>

Delež vrnjenih izjav po času od poslanega vabila

Delež oseb po času med vabilom v program in opravljeno kolonoskopijo

Kopičenje slabih navad

- Neodzivanje ali neredno odzivanje v Program Svit je za zdravje slaba odločitev
- V Norveški študiji (N=3015) se 24% vabljenih ni redno odzivalo na vabila v štiri presejalne kroge.
- Primerjava vedenjskega sloga teh oseb je pokazala, da je neredno odzivanje pogostejše pri kadilcih, pri osebah z BMI >30, in pri osebah s splošno slabšim vedenjskim slogom.
- Spodbujanje udeležbe med skupinami z najbolj nezdravim vedenjskim slogom lahko izboljša učinkovitost presejanja.
- Lifestyle predictors for inconsistent participation to fecal based colorectal cancer screening. Knudsen et al. BMC Cancer (2022) 22:172
<https://doi.org/10.1186/s12885-022-09287>

Neodločni rabijo veliko podpore tudi, ko se odločijo za sodelovanje

- S ponovnim vabljenjem uspešno vključujemo neodzivnike
- Tudi za Anglijo velja, da se mnogi odzovejo vsaj enkrat, a precej manj se jih odziva redno.
- Neredna zgodovina vključevanja ter socialno ekonomska prikrajšanost sta dejavnika tveganja za prekinitev sodelovanja na različnih točkah obravnave v procesu presejanja
- Za optimalen dolgoročni vpliv presejanja je nujno potrebno vložiti veliko napora za vključevanje skupin, ki so pogosteje neredni odzivniki ali neodzivniki.
- SH Lo, SP Halloran. Colorectal cancer screening uptake over three biennial invitation rounds in the English bowel cancer screening programme. Gut · May 2014 DOI: [10.1136/gutjnl-2013-306144](https://doi.org/10.1136/gutjnl-2013-306144)

Razlogi za neodzivnost v Program Svit

- vprašani menijo, da ne potrebujejo testiranja (so zdravi ali pa hodijo na kontrole),
- pomanjkanje časa/ preobremenjenost,
- ne želijo sodelovati v programu,
- vabilo jih ni prepričalo,
- strah (pred kolonoskopijo ali pred odkritjem raka),
- znanci ne sodelujejo v Svit, u,
- vabilo je predolgo,
- tega ni priporočil zdravnik,
- vprašanja niso razumljiva...;

Ukrepi za rednejše odzivanje

- Jasno sporočanje, da je potrebno redno odzivanje
- Poenostavitev sporočil
- Možnost elektronskega obveščanja in komuniciranja
- Prenovljena gradiva
- Čimveč neposrednih stikov s ciljno populacijo
- Izobraževanje zdravstvenih delavcev in ambasadorjev

Povzetek

- Naša ciljna populacija je zaenkrat v evropskih primerjavah ocenjena kot dobro presejana
- 46 % vabljenih se redno odziva na vsako vabilo
- Rednih odzivnikov je več med ženskami, med višje izobraženimi in v regijah, kjer je odzivnost višja.
- Skrajšuje se čas, ki ga odzivniki porabijo za korake v presejanju.
- Nujno je sodelovanje vsaki dve leti, saj najdbe rastejo počasi, se spreminjajo, ne krvavijo vedno, s ponavljanjem pa zelo povečamo možnost, da bomo bolezensko spremembo pravočasno odkrili.

Hvala za pozornost

